

LE COURRIER DE L'OUEST

(ÉDITION EN QUOC-NGŨ)

DEPOT LÉCAL

AN HÀ NHƯ'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, Cantho

TÔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

CHỦ BƯT: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

GIÁ BÁN NHƯ'T TRÌNH

TRÔNG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BỒN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

BỒN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2 00

BỒN QUỐC-NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4.50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhật trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhật trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho dặng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhứt hạng bảo chế y sanh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán ròng những thuốc nhứt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng nới, không khi nào thấy người An nam tới mua mà bán đắt hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THAN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người dờn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÒNG THUỐC THƯỢNG HẠNG và nhiều hiệu có danh tiếng dấu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì giữa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 60000

Hàng này của Langsa và Annam hùng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắc một đếu là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Cũng gởi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Có Rượu rơm hiệu Stella tiến trả làm ròng bằng nước mía. bán khi lẻ, bán sỉ và cho lãnh về lại trước.

LOI RAO

Tại nhà in Hậu-Giang Cantho có bán hộp để đựng đồ cho học trò dùng kêu là PLUMIER; trong hộp ấy có:

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì đầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực có găm ngòi viết

Giá mỗi hộp là 0\$40

Tiền gởi phụ thêm: 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Kính cáo

AN HÀ NHỰT BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1. — Nói về các tỉnh ở miền Hậu-giang xứ Nam-kỳ
2. — Long-xuyên Nông-nghiệp Trưng-tế hội (tiếp theo)
3. — Thay thế cho cơm
4. — Quan Toàn quyền Albert Sarraut về Đại-pháp quốc
5. — Hai người nói chuyện
6. — Thư tín văn lại
7. — Thi tập
8. — Nhân dân
9. — Nam-kỳ Thời sự Giá-bạc, Giá-lúa
10. — Một cặp oan trong (tiếp theo)

Nói về các tỉnh ở miền Hậu-giang xứ Nam-kỳ

(Tiếp theo và hết)

Cho hay tôi đã trải thuyết về việc chớ chuyên thuận tiện và nhứt là tôi nài xin cho có dặng một cái đường xe lửa từ Saigon đến Cantho; Vậy thì có thể cho người ta ở Cantho đi Saigon trong 4 giờ đồng hồ thì tới.

Bởi vậy, lúc về, tôi chẳng đi thẳng 1 đường, nghĩa là: tới Cantho, 6 giờ ban mai xuống tàu qua Mỹtho cho kịp chuyển xe lửa mà về Saigon 4 giờ rưỡi chiều thì tới; tôi không đi đường đó, lại đi dặng quanh dặng xem địa cảnh luôn thể.

Khi tàu tới Trà-Luộc, gặp đầu kinh Nicolai xa Trồn một dỗi, thì tôi lên bờ ngồi xe hơi đi Vĩnh-long, vì quan Chánh Bố tỉnh này có lòng tốt cho xe hơi đến đó rước tôi.

Cái lộ từ Trồn tới Vĩnh-long coi đẹp dẽ. Xe chạy ngang nhứt địa cảnh nhứt thiết là phủ túc; song đất hoang vu thấy cũng còn hơn hàng. Tỉnh này, thể dân sự còn ở thêm nhiều nữa dặng. Trà-luộc cách Vĩnh-long 21 ngàn thước xe hơi chạy trong 3 giờ đồng hồ thì tới.

Vĩnh-long là một cái châu-thành nhỏ và vui vẻ trong xứ Nam-kỳ, đã sạch sẽ, xinh đẹp lại thêm giàu có.

Châu thành ở dọc theo mé sông, có nhiều đường mát mẻ lại cũng có nhiều cái vườn tốt đẹp sạch sẽ vô cùng. Có một cái nhà hàng (Bungalow) rất giản tiện cho hành khách nghỉ ngơi.

Tôi cũng muốn ở nấn lại đây là chỗ vui vẻ một đôi ngày mà chơi; song dẽ nhờ khi khác, vì đúng 14 giờ, tôi phải xuống tàu mà về Mỹtho.

Tàu này là tàu lửa chạy miết Hậu-giang, vì các nẻo lộ và đường xe lửa không có, người ta phải dùng tàu này mà lui vùn trong vùng Xiêm-la từ Mỹ-tho đến Rạch-giã. Thật là tôi chẳng giấu chi, đi đây: chỉ nghĩa là đi cho dặng rõ mà so sánh sự thông thương này ra thế nào!

Ở Bắc-kỳ, sự thông thương như vậy thì người ta có tàu đẹp dẽ để đưa hành khách, tàu ấy có 10 hay là 12 cái buồng, có phòng ăn, phòng hút, chỗ để đồ chơi có ghế ngồi tử tế.

Hàng tàu chạy sông rạch dỗi giá dẽ, chớ ngồi chen lộn, người ta và hàng hóa dẽ chung với nhau, còn trong cái

buồng nhỏ ở tầng dưới thì đủ cho 2 người nằm hoặc 6 người ngồi mà thôi. Chẳng có quạt điện hay là đèn điện gì ráo! Bởi vậy nên người ta phải ăn cơm ở tầng trên. Người cô tàu Annam có dọn cho chúng tôi một bữa ăn từ tế lắm. Tôi nói tiếng "Chúng tôi" đây, là vì có 1 người đồn bà Annam ở Rạch-giá cũng quá giang hàng nhứt chung với tôi, cô ấy biết nói tiếng Langsa giỏi. Dưới tàu này người ta nghỉ trưa bất tiện; là vì buồng hàng nhứt thì gần buồng của người cô tàu Annam, nên có hành khách lui tới hoài hoài. Còn đóng cửa lại, thì hầm lắm....khó chịu!

Từ Vinh-long đi Mỹ-tho: phải đi 4 giờ đồng hồ trọn, khi đến Mỹ-tho thì là 3 giờ chiều, còn 1 giờ rưỡi nữa thì đến chuyển xe lửa chót hết. Vì một ngày có 4 chuyến xe mà thôi. Nếu đường xe lửa làm đến Gò-công và làm thiệt chắc chắn, xe chạy thiệt cho mau; đầu 1 ngày 8 chuyến xe, hoặc là nhiều chuyến hơn nữa, thì cũng có người ta đi luôn luôn.

Tôi thừa dịp dừng gót nơi đây, đến viếng ông Bon là quan Tham-Biện tỉnh này, rồi đi xem sở điện-khí, sở máy-nước và nhà máy xay lúa của người Annam.

Tôi thuật địa cuộc ở Mỹ-tho lại chẳng đáng dài như ở Cánh-thơ và Vinh-long vậy; nếu muốn đi xem cho đủ các chỗ phải ở lại nhiều ngày mới đặng, ngặt vì tôi đã mua giấy trước rồi đặng trở về Bắc-kỳ.

Sự tôi đi đây chỉ yếu muốn sao cho đặng chở chuyên vận động trong xứ Nam. Kỳ là xứ giàu có, cho đặng thuận tiện hơn. Sở ước của tôi, tưởng cũng không hại gì cho hàng tàu chạy sông rạch. Lợi cho hàng đó thì có, vì đặng thương mại sẽ mở rộng thêm; nhưng mà về phần của hàng thì hàng phải sửa soạn tàu bè

và cách thức lại đặng giáng tiện cho hành khách. Chẳng lẽ trong 1 cái hàng gì cứ thâu lợi vô hoài mà không ráng sức làm cho bề thông thương vận tải cho dễ cho một cái xứ mà sự chở chuyên còn đang eo hẹp.

Giả như bên Đại-Pháp, người ta muốn giúp sức cho hàng tàu chở chuyên trong sông rạch tại sông Rhône; thì người ta không làm đường xe lửa từ thành Lyon qua thành Marseille. Thời thế đó cũng như thời thế ở Nam-kỳ đây vậy.

H. Cucherousset.
(De l'Eveil Économique)
Phạm-bá-Đại phụng dịch

Long-xuyên Nông-nghiep Tương-tê hội

(tiếp theo)

Về hiện trạng hội Nông nghiệp Ngân hàng

Hội Nông-nghiep Ngân hàng của ta thành lập là ngày 26 mai 1918 được quan Nguyên-soái Nam kỳ phê chuẩn là ngày 20 Juillet 1918.

Các ông cũng chẳng biết lập hội này là thiệt hành một chủ-nghĩa của hội Nông-nghiep tương-tê của ta. Vấn đề làm giới thiệu cho hàng Đông-dương với hội-viên của ta. Nghĩa là đứng bảo kiết cho hội-viên của ta vay bạc hàng Đông-dương đem về mở mang ruộng đất.

Tưởng các ông cũng thấy sự lập thành và cách làm cho hội động-tác được, thì rất cam go là đường nào. Đã hay rằng chúng ta nhờ có hội Nông-nghiep Mytho chỉ về trong bước đường mới này, nhưng mà hội ta có cạnh cái một thì là khoản vi chất vô hạn và

khoản thiệt hại vô hạn. Bởi có hai khoản đó mà làm cho nhiều ông hội-viên sanh lòng nghi kỵ. Có kẻ chẳng chịu ký tên vào sổ cam kiết liên lạc, có kẻ lại muốn xin thôi, vì sợ việc thương hội trong khi hội lỗ vốn. Mà cái việc lỗ là chẳng thể có được, đã ghe phen quan chủ tỉnh Le Bret cùng các quản lý viên trong hội cai quản đã cắt nghĩa cho các ông song giống hình như các ông chẳng chịu hiểu. Vậy tôi tưởng chúng nên thừa dịp có đủ mặt các ông nhóm đây tôi các ông lại một lần chót nữa, họa may các ông mới rõ thấu cùng chăng.

Vả lại theo cách lập hội Ngân-hàng bên Mytho, thì lệ luật trong hội hoặc mỗi người hội-viên như hùn vào hội một phần hùn, thì phải đem một số đất giá đáng 400\$00 mà treo vô hội gọi là của vi chất. Như trong hội được một ngàn phần hùn thì của vi chất được 400.000\$00. Mà được 400.000\$00 thì hội-viên được vay đến số đó mà thôi, chứ hàng Đông-dương không cho vay quá số ấy. Như hội rồi làm lỗ là, thì lấy của vi chất đó mà bồi thường; ấy là vi chất hữu hạn, thiệt hại hữu hạn đó. Chớ còn trong hội ta đây chẳng phải vậy. Chúng ta nghĩ vì tỉnh ta diện địa rộng lớn, chủ điền phải cần dùng nhiều tư bản mà khai phá và trồng trọt ruộng đất, nếu chúng ta định hạn số bạc vay trên hàng e khi vay đến hạn rồi thì hết vay được nữa chẳng, nên chúng ta mới xướng liên lạc chịu việc thiệt hại vô hạn; nghĩa là dầu lỗ là thế nào chúng ta cũng nhau chung chịu cho đủ số mà bồi thường, nhờ vậy mà hàng Đông-dương cứ việc cho ta vay không kể là đến số nào; bởi vậy nên chúng ta muốn cho chắc chắn sự bồi thường ấy, chúng ta mới buộc nhau khai hết sự sản và ký tên trong sổ cam kiết liên lạc như vậy. Các ông nghĩ coi, người hội-viên muốn

vay bạc phải đem của cái mà treo cho bồi, hội ngành trị giá của cái ấy rồi, hội cai quản nhứt định cho vay chẳng hề quá hai phần ba giá trị đó, lại hội kiểm sát của Nhà nước còn xét lại mà giảm bớt nữa, đã xét đi xét lại ba phen như vậy, thì có thể nào làm được. Theo thể lệ của hội, thì hội cho vay trong hàng năm năm, mỗi năm trả lãi và trả một góc năm vốn, đúng năm năm thì tất số, tuy vậy chớ cuối mỗi năm, người vay bạc phải thay giấy lại, nếu lúc thay giấy mà hội ngành và hội cai quản xét những vật treo cho hội sụt giá xuống chẳng bằng giá trị lúc ban đầu, thì hội cai quản có quyền riêng chẳng cho người vay thay giấy và buộc phải trả liền, như người vay không có trả thì hội bán những vật của người vay đã treo cho hội đặng lấy vốn lại. Hội cai quản đã có cái quyền mạnh ấy, thì có lẽ chi những vật treo cho hội sụt giá đến đổi bán không đủ vốn được. Còn một điều chắc chắn nữa, là nếu bán vật treo cho hội không đủ vốn, thì hội còn có phép biến mãi, thì hành tài sản riêng khác của người vay bạc, lại cũng có quyền bắt giam thâu nữa.

Nói cùng mà nghe, dầu bán những vật treo chẳng đủ trả bạc vốn thì sự thương bồi cũng chẳng là bao nhiêu, thì dụ: Tên Giáp là hội-viên đem treo một số đất cho hội Nông-nghiep ngân hàng hội ngành trị giá đất ấy là 2400\$00 và xin hội cai quản cho tên Giáp vay 1400\$00 (ấy là hai phần ba giá trị). Hội cai quản xét lại, nhứt định cho vay 1200\$00 rồi phú cho hội kiểm sát xem xét lại nữa, có khi hội kiểm sát còn bớt số đó. Thí dụ hội kiểm sát bằng lòng cho y lời bán nghỉ của hội cai quản, nghĩa là cho 1200\$00. Vậy thì tên Giáp được 1200\$ như cuối năm nó không thể trả lãi và một góc năm vốn, thì hội cai

quần phải bán số đất nó. Các ông nghĩ mà coi, dăm năm số đất treo đó giá đáng 2100\$00 rồi cuối năm lý nào bán không được 1320\$00 mà trả bạc vồn và lời.

Trong cuộc buôn bán diễn thổ thuơuay các ông có thấy khi nào trong một năm mà giá một miếng đất sụt đến 700\$00 không? Hoặc có rủi mà gặp thiên tai như địa chấn (đất động làm sụp mất đất đi) thì mới có hại. Mà xứ Nam-kỳ ta chẳng có hoả sơn, dân lo tai nạn ấy.

Song, thí dụ cho cùng mà nghe, cuối năm mình bán số đất tên Giáp được có một ngàn đồng mà tên Ấy chẳng còn của cải đâu mà mình bán nữa. Vậy thì mình phải lỗ 320\$00. Xét lại số hội-viên của mình được 500 người nếu lấy số 320\$00 mà chia đóng cho số 500 người thì một người thường có sáu cật tư bạc (0\$64) mà thôi, huống chi trong điều lệ của mình nói ai giàu thường nhiều ai nghèo thường ít, tùy sự sản của hội-viên mà chia việc thiệt hại. Đường ấy thì các ông còn nghĩ kỹ đến chi mà chẳng vào hội cho đông. Hễ vào hội đông người chừng nào, thì có phải nhẹ bớt thiệt hại chừng vậy chăng? Đường ấy, thì các ông còn lo sợ nỗi gì mà không khai gia sản, không chịu ký tên tờ cam kết liên lạc đang hiệp với chủ ý cái hội Nông-nghiệp tương-tử của ta là chủ ý: Tin cậy nhau, liên lạc đoàn thể với nhau, thương yêu nhau, bình vơi giúp đỡ nhau, trong cơn mình cần dùng tư bản mà làm ruộng dựng giúp đường kính tế hồn-quốc cho thanh vương, hầu có cạnh tranh quyền lợi cùng người ngoại quốc.

(Sau sẽ tiếp theo)

Thay thê cho cơm

Những vật thực bổ dưỡng của nước Nam ta thứ nhất là bắp, thứ nhì khoai lang, khoai mì dùng xen bữa thê cho cơm rất quý.

Năm nay mẽ cốc như châu bán cơ hàng cũng nên lưu ý, xin nhờ mấy vị thức giả trong làng khuyến bảo dân tình lúc rồi lúa đầy cũng nên lo trồng mấy vật này ngổ hầu sau đỡ ngặt.

Các thanh hậu-giang thiếu chi là đất gò gần mé sông, mé kinh, mé rạch và nhiều chỗ khắc nữa vùn, vùn... dành để cấy vô loại, cỏ mọc u minh nghĩ thời rất uổng!

Tiền saao ước chớ chi mỗi người cơ cần trong lúc rồi mùa, bước qua tháng 3 Annam như buổi thanh thời ruộng dọn các giấy đất gò lảo bô hoang mà trồng bắp khoai để dành chi độ thay đổi với cơm cho nhẹ bớt bẽ vay hồi lúa.

Tướng lại trồng đồ thổ sản chẳng chi làm khó nhọc, hễ rảnh chuyên cần thì hưởng nhờ chẳng muộn, đồ trồng ăn đi xếp thời chẳng tốn công chi cho lắm, hột bắp, khoai dùng ngon bữa cũng như cơm vậy.

Hết mùa rẫy chế đất cho sạch cấy lúa sớm mà xai lấy làm lương tiện, què mùa xin tỏ nhờ ơn chư vị châu toàn chỉ khuyến lẽ thứ trong làng, đường ấy sanh dân đại hạnh.

Xuân-hòa Sôctrăng
Huỳnh-trang-Nghĩa

Quan Toàn Quyền Albert Sarraut SẼ VỀ ĐẠI-PHÁP QUỐC

Có tin Quan Toàn-Quyền Albert Sarraut sẽ về viếng Mầu-quốc. Cuối

tháng này ngài đi dăng bộ trở về Saigon, khi tới Huế, ngài sẽ tạm ghé lại dăng từ biệt Đức Hoàng-Thượng ta.

Chừng vô dền Saigon, ngài sẽ lên Nam-vian dăng từ biệt Đức vua Sisowath (Cao-mang-quốc).

Chắc là quan Toàn-quyền cùng bưu quyền của ngài sẽ quá gian chiếc tàu Paul Lecat mà về cô quốc.

Ngôi Toàn quyền cõi Đông-Dương, ngài sẽ giao cho ông Mon-guillot là quan Phó Toàn-quyền thay thê cho ngài.

Hai người ở Cẩn-thơ nói chuyện

Tý — Ủa anh Sửu, hôm rày vào mất gần 2 tháng rồi, nay mới gặp — Vậy chớ làm gì đứng ngó lồi thoi đây vậy?

Sửu — Đi ruộng mới về, trời nực nộ quá sức, nằm trong nhà chịu không dặng đứng đây bóng mát, ngó mông chơi vậy mà.

Tý — Thôi... 2 anh em mình lại nhà hàng A-Ng... nhậu mỗi bữa 1 ly hui-ki, nói chuyện khào chơi.

Sửu — Không, tôi không lại tiệm A-Ng... đâu.

Tý — Sao vậy?

Sửu — Vì người chủ nhà hàng A-Ng... mất buồn quá... chủ mấy nghĩ coi, mình có liên đến mua của nó, chớ phải xin sao... song bộ mặt nó buồn dàu dàu... khó chịu!

Tý — Thôi, lại A-K... ..

Sửu — Cũng không nữa.

Tý — Có nào?

Sửu — Chớ đó tôi không quen.

Tý — Còn Q... H... ..?

Sửu — Ồi, cũng vậy nữa... bộ khi chú mấy không có đọc lại «Nhu vậy ta có hổ chăng?» trong quí báo An-Hà số 112 của M. Phạm-lá-Đại viết sao chớ! người Annam nào có chú mầu nong trong mạch, thấy lời nói của «luê kiêu nhựt báo» khách trú, khi thì bị bạc Annam ta đường ấy... há chẳng buồn!... há chẳng hổ...! nó nào lại còn tới đó mà làm lợi cho chúng nó nữa sao?

Tý — Vậy chớ tiệm Annam mình chưa có thì phải tới tiệm chúng nó mà mua.

Sửu — Chú mấy quên sao... nhà hàng Hậu-Giang «Les Galeries de l'Ouest» bán đủ thập vật chẳng sót món nào... còn Hotel Huỳnh-quang-Nhựt, thứ rượu nào lại chẳng có... Đó, Annam mình mua bán với mình, lợi cho Đông-chương, Đông-bang... chú mấy nghĩ coi có thiệt vào đâu không? Đã biết 1, 2 ly rượu tuy chẳng phải là lợi bao nhiêu; nhưng mà mình giúp cho người mình mới phải, hơn là đến nó, có đã chẳng biết ơn mình, lại còn làm mất lớn mất nhỏ, bị bạc kiêu căng nữa.

Tý — A, anh nói phải lắm, thôi hai ta lại nhà hàng «Năm Nhựt» (tới nơi biểu Boy đem ra mỗi người 1 ly hui-ki xô-da; 2 cữ: Tý và Sửu uống cầm chừng nói chuyện này, chuyện nọ một hồi, Tý bèn hỏi Sửu. — Vậy chớ tới chùa-nhựt lệ Paques này anh có đi coi hát không?

Sửu — ở ruộng mới về, mà đi coi cái gì? hát nào? có cái gì lạ sao đó?

Tý — Phải sự thường ai thêm nói, cái này đương hát «Grande Malinée» lúc 7 giờ, thỉnh linh tại Casino của M. Hùng đường như có cái «Bổ đại càng khôn của Xích-my Lão-Tổ đến chụp vậy.

Sửu — chú mấy nói cái gì mà «Bổ-Đại

càng khôn" tao không hiểu.....?

Tý—anh này quê quê, ngố ngố là tới hủ không thấy đường.

Sửu—Thì hát bóng phải tác đèn cho tới hát mới dặng chữ sao.

Tý—Phải vậy ai nói, cái này: máy hát chạy nữa hết dặng.

Sửu—à....giấy đèn khi dực chớ gì.

Tý—dực, sao ngoài đường còn cháy, nội Casino tới mà thôi....

Sửu—vậy rồi M. Hùng làm sao? không lẽ để cho thiên hạ ngồi đó mà đợi.

Tý—bởi vậy mới bởi rồi cho M. Hùng chớ...M. Hùng thân hành đến hỏi ông chủ sở đèn khi.....ngài nói: máy hát phải đợi tới 9 giờ hát mới dặng (nói nghe êm tai không?...!) ai đời: đương hát nữa chừng rồi phải ngừng đó, đợi 9 giờ sẽ tiếp....(anh chịu đợi vậy không?) nói máy hát không lý! Vì phận mình làm máy lẽ nào không xem xét trước cho kỹ càng mà giữa các đèn xây đến trong lúc đêm hôm!.....Như thứ hai tuần rồi nhảm bừa đổi hình tại Casino đúng 9 giờ mà đèn chưa cháy, thiên hạ tựu đông đầy trước rạp hát; vì bữa đó hát tuồng "mặt nạ răng trắng" (masque aux dents blanches) hay lắm. Hỡi duyên có? Nói đồng hồ chưa lên chữ, máy không chạy này này nọ nọ lâu xôn.... Vậy chớ mọi khi sao lúc 5, 6 giờ chiều đồng hồ đã lên chữ rồi? Nhược bằng nói kẻ chum lửa ngũ gục quên chum. Nói vậy không đủ tin, vì phận sự nó làm nó phải lo lắng, mấy bữa trước sao không ngủ gục?

Sửu—ừ...ừ...ừ...chú mấy nói này giờ tao hiểu rồi.....Thôi, chú mấy trả tiền rượu dặng về....à khoan đã, chú mấy hiểu lấy thêm 2 điều thuốc xi-gà rồi tính trả luôn thề.

Lui et Moi

Thơ tin vắn lại

Thanh-xuân-Đông, le 10 Avril 1919

Kính thăm ông chủ nhơn và ông chủ bút bình an vạn sự như ý, chúc cho nhà nhựt báo An-hà dặng tấn tài phát đạt, vinh nghiệp thiên thu.

Sau đây tôi xem thấy trong tờ An-hà số 107 có bài "chiêu thương phu" của quý danh Văn-Hương, bởi đó, cũng có mấy dặng nhơ gia bộ vận theo ý kiến tâm thành cũng rất hay và tôi cũng khen cô Văn-Hương người dòn bà huân từ mùi đạo, nên trang thuyên quyền thực nữ. Còn tôi nay thiếu học vị trí quá vắn cô lậu, đầu dầm sánh đáp thơ bài với người tiết-giá văn lược, cao thâm, song tôi nghĩ đầu biết ít nhiều mặc tình vốn là trần toán kỳ đạo, bất trúng bất viên, lại cũng niềm đồng chí chúng ta, lẽ đầu chừ tồn chẻ hai nên tôi cũng bộ vận vài bài quốc-âm sau đây, cầu xin ông chủ bút chớ từ chối lời quê kịch nôm na, ông vui lòng ấn hành vào chương báo An-hà, cho hàng ý u nhân khải húng tôi rất hữu hạnh và cảm tạ vô cùng.

Phụng họa nguyên vận bài vịnh
(chiêu-thương-phu) của Mlle Văn Hương

Người trông thốn thức giấc canh mang,
Ai biết là ai gọi hữu đoan.

Thả lá biếu mai giồng nước bích,
Gieo nhánh dâu-bạc giốc keo sang.
Gắm duyên hương lửa nên tau giá,
Há kén chớng buồn tiếng chạt dăng.

Đắm thắm nở bao dãi nét ngọc,
Thắm thương nhà bạc chuyện tình toan

Hưu

Mơ ước nữ-lưu hé cửa mang,

Thoả lòng tài-tử chứt trao đoan.

Lân-kính ngày tháng nhân nou cảnh,

Cầm vịnh đêm trường trời khúc sao g

Phải lấy sắc tài thêm rạng tiết,
Đẹp đôi loan-phụng chới thơ dăng.
Thú nhả dài-cát nẻo phong nhả,
Mặc lượng khuyên nàng hời liệu toan.

Tàu an, Thanh-xuân-Đông

Hồ-vạn-Thế

Hồng-thu xứ-sĩ kính đón.

Thi tập

TỰ THUẬT

(Du hồ sĩ tống tình nhân hồi cổ lý)

(gà qua nhà bà già)

Tời đông vội giục tiếng con gà,

Tàu thổi kia kia bầu rẻ qua,

Gánh nặng chia phuôi người lược đậm,

Niềm riêng sùi sụt kẻ xa nhà.

Đau lòng du tử nhìn quê khách,

Xót nỗi tình nhân giận nguyệt bà,

Nước mắt tương tư lau chẳng ráo,

Ngậm ngùi thêm nhớ mẹ cha già.

Du hồ sĩ: Lê-chơn-Tâm

Tự thuật (Thủ vĩ ngâm)

Ký giữ Mesdemoiselles Mẫu-Đơn
et Nguyệt-Chiều (Báclieu)

Bao giờ nói lại ngái keo sơn,

Nhớ tới tri-âm lụy dập dờn,

Thấy nguyệt đường khêu lời hải thệ,

Nghê chim như nhắc sự thần hôn,

Mẫu-Đơn biết chẳng tình Cầm-Lệ,

Nguyệt-Chiều hay chưa dạ Phúc-Bôn,

Góc bể, chơn trời tận nhận vắn,

Bao giờ nói lại ngái keo sơn.

Du hồ: Thốn-Cầm-Lệ

dít Phúc-Bôn

Đề: Người đầu gặp gỡ làm chi,

Trăm năm biết có duyên gì hay không.

Văn: không, chớng, trông, bóng, lòng

Người đầu gặp gỡ lạ kỳ không,

Biết có nên chăng ngỗ vợ chồng,

Duyên hội ngộ mừng, lòng đã quyết...

Bến tương giang cạn, khách buồn trông

Trăm năm chưa bằng duyên hay nợ,

Đôi mắt dành quên bướm giỡn bóng,

Ướm hời dài chương người thẩu chẳng?

Đợi loan nên phụng luôn còi lòng.

Lê-du-Hồ

Lành giấy Quốc-trái năm 1917.

Quan Chánh Tham-Biện Chủ tỉnh Cánhơ truyền cho ai này trong bốn tỉnh hay rằng: kể từ ngày nay (7 Márs 1919) đến 31 Mai 1919, tại kho bạc địa hạt có phát giấy Quốc trái thiết thọ năm 1917.

Vậy, người nào có biên vé giấy quốc trái mà mình cho nhà nước vay hồi năm 1917, hãy đem đến tại kho địa hạt mà đổi lấy cái giấy quốc trái thiết thọ cho kịp

Cánhơ, le 7 Mars 1919.

Quan chánh chủ tỉnh,

ký tên: Tholance

Võ-văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thơm lập, gọi là "Võ-Văn học

hiệu đã khai từ hôm Novem-
bre 1918. Nay được 50 trò nam và
nữ vào trường

Thầy giáo cầu môn con nít học
mau tần phát vô cùng.

Tiền học và ăn, ngủ phải đóng
trước tín giả như vậy.

Học ngoài không ăn ngủ4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ

tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà

dùng tiền trường cho con cháu

học, thì Ông Đốc học trường Võ-

vân cùng thâu, cứ mỗi phiếu 100

frances thì kể là: 16\$

Bữa 13 JUILLET tại trường tới 15

Acot thi tự, còn kỳ bài trường

Tết thì cứ rằm tháng chạp bài.

qua rằm tháng giêng thi tự

Bà con cô bác ai có dịp đi Cánh

thờ ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ

ăn, chỗ ngủ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nhân đàm

THẦY THUỐC BẮN HAY

Ông thầy thuốc kia, buôn mới rú 5, 7
người ở lối xóm theo thấy vào rừng
sáng chơi.

Khi đến rừng, mấy người đi theo
chạy ruộng bụi bờ và la ó dặng có chim,
chồn thỏ, bay, chạy ra cho thấy bán....

Một chập có con mang chạy ngang qua.
Mấy người đi đuổi la lên. Mang chạy đó
thấy!... vừa giết tiếng, thấy bán một
cái dưng.... con mang chạy trốn (trật).
Một hồi lâu nữa có con thỏ chạy ra....
nghe tiếng la thỏ đó thấy!... Thấy liền
bắn dưng nữa.... Thỏ chạy mất (trật
rứt).... Mấy người đi theo thấy, thua
hồn vì thấy thấy bán không dặng ngay.
Bỗng dưng có con da da ở dặng xa bay
lại. Mấy người ấy cất cổ hô lên lớn: đó
thấy!... Bỗng-nhơn đến đó... vừa giết
tiếng thấy thuốc-tả bán một cái rằm,
con da-da rơi xuống đất (trúng). Mấy
người theo thấy đó đều vỗ tay cười lớn
và khen rằng: hổ mang hồ thỏ thấy bán
không trúng, chớ hổ bình-nhơn... thấy
bán chết tươi, hay... hay hay!...

Nguyễn-bửu-lanh.

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-quốc..... 41 80

Hồng-thương..... 4 85

Giá lúa

Từ 3\$ 40 cho đến 3\$ 50 một tạ, tùy
theo thứ lúa.

CÁNH THỜ

GIAN GIẢO ĐĂNG SỐ.— Trần-thị-U...
năm dưỡng bệnh tại Nhà-Thương Cánh-
thờ, đêm 3 Avril 1919, gian nhân thừa
lục thị-U... đang giết Quỳnh-lương-
vô tâm P An nào lại áo xuyên, khăn
choàn hầu, giầy thêu, giầy rơm lại tóm
luôn 1 cây dù lục soạn nữa. Sáng ngày
thị-U... dậm tờ cổ lăm theo lệ thường
chớ theo ý thị-U... trông gì kiếm lại cho

dặng,... mấy đời của đồ mà hết cho
còn! chiêm số lốag mong chi trở lại!
Thời may, ít bữa sau, buổi sớm mai thị-
U... đi chợ, gặp một nàng ăn mặt xuê-
xoang: chơn mang giày, mình mặt áo
xuyến, khăn choàn hầu, lại cặp sách
1 cây dù, (cũng là diện gái!) thị-U.....
nhiều quá quyết mấy món đồ đó của
mình, nên xốc vô nắm năn: đó cuộc
cứng, miệng thì kêu phũ-lịch. Ngay gian
chưa rõ bất nội vụ về bót tra vấn mới
hay năn: nầy tên là Đặng-thị-Hoa trước
đã làm nghề ăn cắp một lần. Hồi? Thị-
Hoa khai mua đồ ấy của tên nào không
biết! Gian khó nói—nội vụ giải đến Tòa,
Quan Chánh Tòa xét đủ lẽ, rồi thưởng
cho thị-Hoa 2 tháng ở khám.

ĂN TRỘM KHỎI TỐN CÔNG.— Thuở
nay, ăn trộm trước khi muốn lấy
đồ ai phải rình mò, đợi chủ nhà
ngủ rồi hoặc là cắt cửa, đào hầm, khoét
vách vắn, vắn.. chịu cực nhọc nhiều nỗi
rồi mới vô khuôn đồ người ta còn biết
được chưa? Chuyện nầy tên nào ăn trộm
đây thiệt là khoe ru.. Số là ngày 14 Avril
1919, lúc 7, 8 giờ tối, Cô mục Linh, vì việc
nhà nầy kia nọ làm sao đó không
rõ?... giận chống là dượng mẹ B....
quyết đó Bắc Đầy Nam, thế mình một
nơi tôi một ngã (thiệt hay là dọa?— ai
biết.) Cô mục Linh lấy hết áo quần của
cô ra, nào vắn, nho, xuyên, nhiều, lắn,
hàng tây, hàng tảo, hàng bắc, đủ thứ, áo
lớn áo nhỏ, quần to quần bé gì cỡ cũng
xếp lại rào rào dồn hết vô trong 1 cái
quả cảo xách ra đi. Khi đi ra khỏi nhà
tới mé lộ, cô mục Linh bèn để quả xuống
đó trở lại biểu dượng mẹ B... phải biên
ba chữ (tả tờ đề) cho cổ cầm lăm bằn:
đặng sau khỏi tiếng nọ nầy nọ!
Dượng mẹ B... không chịu ha bắt tả

lì tờ... 2 dặng những mảng lời qua
tiếng lại một hồi, chớng có mục Linh
nhớ lại cái quả cảo để ngoài đường hồi
nấy đó, lật dật chạy ra coi... ai ngờ cái
quả đá biển mất hồi nào đi rồi mà. Tri
hồ, ai nấy chạy kiếm lắn-xắn... song
uổng công! Thôi, theo lệ thường: dậm
tờ cổ đề hờ đó coi... họa may...

Nguyễn-văn-Cụ lại tin

ÔMÓN

BỊ TRÀU ĐẠP.— Ngày 15 Avril 1919,
tại làng Thới-Thạnh (Cánh-thờ) đứa con nít
tên là Phúc-văn-Hy 9 tuổi, lúc đi coi hát
về gặp 2 con trâu, con trước chạy, con
sau rượt. Lúc hoảng hốt làm cho đứa
nhỏ nầy té nhúi nằm dài trên đất, trâu
chạy ngang đạp nhảm đầu tróc da một
đường, song tánh mạng vô hại. Lập
tức đem Phúc-văn-Hy đến nhà thương,
quan lương-y ra tay cứu cấp: mọi việc
được bình yên.

TRỜI BẬT MƯA.— Trên 6 tháng rồi
tại Cánh-thờ trời bất mưa, nứt là lúc
nầy nông dục khó chịu lắm. Thiên hạ
ai ai cũng trông mưa hết sức, thứ bảy
tối rồi 12 Avril có mưa rải rải ít hột
(mưa không ước áo) có thấm vào đâu!
Và lại lúc nầy nhiên làng chạy tờ về
Quan Chủ Tỉnh rằng bệnh thiên thời
phát dậy, nhà nước cũng lập cách thể
mà ngăog ngừa chứng bệnh ấy, nhưng
mà phải có mưa xuống thì bệnh đó mới
giút dặng, vì mưa làm cho phong khí
mát mẻ, rửa trôi nhiên chỗ uế trước thì
bệnh hoạn ít sanh cho người ta. Vì vậy:
nên ai cũng trông mưa trong lúc nầy
hết thấy.

Một cặp oan ương CUỐN THƯ NHƯT

(tiếp theo)

Nhắc việc xưa của Khương-tri-Ngọc, Khương-bửu-Sanh gây tình.

Hay nói về Khương-tri-Ngọc là người ở Hàng-Kiểu, cha là Khương-kim-Quản, mẹ là Phan-chí-Từ. Khương-kim-Quản xưa cũng giàu có tánh như từ, hay giúp đỡ kẻ đơn côi, trượng nghĩa khinh tài, vậy nên lần lần, nhà trở nên bán chật.

Ông Khương-kim-Quản mới tính buôn bán mà lập nghiệp lại, liền đến nhà Lý-phú-Cường mà vay một muôn hai lượng bạc về làm vốn. Nhưng mà thời đã suy, nên bán buôn chẳng khá, ít năm lỗ đã nhiều. Khương-kim-Quản buồn rầu sanh bệnh bỏ mình.

Lúc ấy Khương-tri-Ngọc đã khôn lớn, học hành đã đỗ Cử-Nhơn, bèn tính giao nhà lại cho mẹ, còn mình đến Bắc-Kinh kiếm thể làm ăn mà lập nghiệp. Em là Khương-bửu-Sanh tuổi còn nhỏ nên theo thấy nấu sữ mà chờ hội thi.

Khi Khương-tri-Ngọc ở Hàng-Kiểu thì có tư tình với nàng Lý-mỹ-Nhan. Đến chừơng Khương-tri-Ngọc đi Bắc-Kinh thì Lý-mỹ-Nhan đã có thai, mà không ai rõ biết, duy có bà vú của Lý-mỹ-Nhan khi nhỏ là Tiêu-khả-Biến và Lưu-thiếu-Đức hay mà thôi.

Từ ngày Khương-tri-Ngọc đến Bắc-kinh thì vào coi tài phú cho hàng làm hàng nhiều của Tôn-chấn-Hành, tiền công mỗi năm là bốn ngàn lượng bạc. Tiệp tặn ba năm, rày mới xin Tôn-chấn-Hành nghỉ một tháng mà về thăm nhà, nên trả đặng sáu ngàn lượng cho Lý-phú-Cường đó.

Ngày qua thăm thoát, đã gần sáng một sáng, Khương-tri-Ngọc sửa soạn đi

Bắc-Kinh, mới đến mà từ giả Lý-phú-Cường. Khương-bửu-Sanh sẵn điệp theo anh thăm chơi luôn thể.

Anh em đến nơi, Lý-phú-Cường thấy mặt Khương-tri-Ngọc thì cảm gan nhưng mà gương làm vui mà hỏi rằng: «Lai cháu đến có việc chi?»

Khương-tri-Ngọc đáp rằng: «Tôi sửa soạn đi Bắc-Kinh nên đến từ giả, còn em tôi đi học mới về cũng đến viếng chú và thăm.»

Lý-phú-Cường lấy lời cảm ơn, còn Lưu-thiếu-Đức cảm lại làm tiệc mà tiễn hành Khương-tri-Ngọc.

Đương khi ăn uống, Khương-bửu-Sanh liếc mắt vô trong, thấy một người con gái rất nên lịch sự, mày mắt mát phụng, má phấn môi son, gương mặt như trăng rằm sáng rõ, đượm vén khăn mà ngó mình. Khương-bửu-Sanh khó nói làm ngơ, bèn nhìn sang ấy chẳng mỗi trông.

Khi Lý-cẩm-Nhung thấy Khương-bửu-Sanh nhìn mình thì mặt mày ửng đỏ, chẳng khác hoa trắng nhuộm hồng, coi càng xinh, càng đẹp hơn nữa, liền bỏ máng xuống trở vô. Lý-cẩm-Nhung thấy Khương-bửu-Sanh diện mạo đoan trang, nói cười nề nếp, trong lòng ước mơ cho đặng kết duyên với mình, thì rất đẹp lòng sửa đắp nâng khăn, chẳng uống dung nhau trời phú.

Máng tiệc từ giả lui ra, Khương-bửu-Sanh về nhà, còn Khương-tri-Ngọc đối rằng: đi từ giả anh em bèn thẳng đến xóm Vĩnh-Hạ thăm con, vì đã hứa với Mỹ-Nhan cùng Khả-Biến.

Khương-bửu-Sanh về nhà tư tưởng nàng Lý-cẩm-Nhung ước mơ cho đặng vợ dung nhan đương ấy. Lòng hằng trông cho gặp đặng một lần nữa, sẽ kìm dều mà nói thiệt hơn mà vầy cuộc. Đêm ngủ chẳng yên, ngày sáu ừ mặt;

LÊ-KHANH-TRINH

Géometre-civil

CANTHO

LEVÉ DE PLANS

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Lê-khánh-Trinh

KINH-LÝ

CANTHO

Lãnh đạo điển thổ

Phân ranh hạng

Tương phân thổ sản

Công chuyên làm kỹ và mau lại giá nhẹ

Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

Xin ghé mắt

Truyện Ngự-phụng-Lầu của Trần-văn-Hương có đề báo tại nhà in Hậu-giang Cánh-thơ. Vay xin đồng bang liệu vài cắt tiền lạng phí mua đọc giúp vui giấy lác, giải muộn thoãn cũng được vài canh. Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau thấy đều tẻ mà chừa!

Hay mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!!!

Giá mỗi cuốn là..... 0\$20

Ài mua nhiều tính giá rẻ hơn

1 cuốn giá..... 0\$20

50 cuốn giá..... 6\$30

100 cuốn giá..... 12\$00

Khương-bửu-Sanh hiển ra một kẻ: làm bài thơ sai trẻ đem sang, chớ Cẩm-Nhung ra ngoài, mà trao cho tặng mặt. Như làm thỉnh thì ác việc chẳng xuôi, còn thuận lẽ nào không thơ đáp.

Thiệt là:

*Trai hữu tình há dễ chi ngăn,
Thầy gái sắc khó gì cũng rặng.*

Gió chiều hiu hiu thổi, vầng ờ xuống khuất non đồi, Lý-cẩm-Nhung rảnh việc ra ngoài trước hững mắt, sau xem hoa đua nở. Chợt ngoài rào một trẻ, tác chừơng mười bốn mười ba, hình dạng giống tiểu đồng nhà trò không.

Trẻ ấy ghin Lý-cẩm-Nhung một hồi rồi hỏi rằng: «Cò có phải là Lý-tiểu-thơ chăng?»

Lý-cẩm-Nhung đáp rằng: «Phải. trò vì việc chi mà hỏi thăm ta?»

Trẻ ấy nói: «Tôi có một bức thơ, cò hãy xem thì bằng.» Nói rồi liện thơ vô khỏi rào.

Lý-cẩm-Nhung nghi ngại: chẳng biết thơ chẳng Sanh gửi lại, hay là ai khuấy ta chơi; lược thơ rồi ngược mặt lên muốn hỏi nữa, mà trẻ ấy đã đi xa, muốn kêu sợ thiếu đến mẹ cha, phải vào phòng kín xem qua cho rõ.

Thơ rằng:

*Hai mặt; trời trăng há gặp nhau,
Gặp chỉ rồi vội cách xa mau,
Đêm mơ ngày tưởng lời hơn thiệt,
Sớm đợi lời chờ một tiếng trao,
Đã biết phận này là thấp thỏi,
Cho hay duyên nợ mới trời cao,
Chê hèn thì chờ đôi lời đáp,
Kim thạch này lời sự đời sao?*

Học-sanh Khương-bửu-Sanh kính.

(Sau sẽ tiếp theo)

Huỳnh-bá-Từn.

Mình-Lương. — Rạch-giã.

Truyện này in rồi và có bán tại nhà in An-Hà, (Canttho) giá 1 cuốn là 0\$35, mua nhiều về bán tính giá nhẹ hơn.

記善會

TẶNG-THIỆN-KÝ

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
(Canton-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG RÀO—DẪN CỐNG BẰNG
ĐÁ TRỨNG— CEMENT— ĐÓNG CỬA LÁ SÁCH— CỬA
LÒNG HỒ— VÂN HOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy
mực thành tính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo
lắng cho toàn vẹn, cho mau mắn,
những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút
tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong
chư quân tử, ai muốn mượn tôi làm
việc thì khá viết thư cho tôi,
hay là dời gót đến nhà tôi CHÂU-THÀNH
CÁNH DƯƠNG SAINTENOY (CÁNH TÀC LỚN)
NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SU GALLOIS MONTEBRUN
MÀ THƯƠNG NGHỊ— Còn về việc tờ giấy
chỉ chẳng hạn, nếu có dấu hiệu tôi
mà không có chữ tôi ký vào, xin chư
ông khá lưu ý rằng đó là không phải
của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề
nhớ biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cẩn-khải

Hậu thanh

Giao tiếp thương mại hội
CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Bình số vốn là mười ngàn tạ lúa (10000⁰l)

Hùn mỗi phần là 50 tạ, hoặc muốn

hùn bạc tính theo số lúa trên đây, vị nào
muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn.
Tính mông mùa lúa chia lời.

Cúi xin quý vị sáng lòng hiệp vốn mà
lo đều ích lợi chung và mở đường thương
cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi đều chi trong việc hội
xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Tứ chủ
hội Thương-mại sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khải.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng
muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại
Tháp mười (Mỹtho) sớ thứ nhất được
46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì
được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là
kinh Tổng-dốc Lộc, kinh này xàng mới
vét lại lổn lổn, bề ngang chừng 40 thước
nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như
muốn chở lúa thăng lên Chợ-lớn đi ngã
sông Vaico cũng dễ lắm.

Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt
lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá
chỉ nữa hết; lại sáng trong đất có mười
ba cái địa, cả rất đại lợi. Có một sớ đất
khác kề cận với hai sớ ruộng nói trên
đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu
Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và
có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán.

Hai sớ ruộng của quan giám đốc
Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới
15 ngàn gạ.

Ai muốn mua hai sớ đất ấy xin gởi
thư cho quan Giám đốc Quesnel tại
Saigon, hay là gởi cho sớ Nhựt trình An-
hà tại Cánh-thor mà thương nghị và đến
xem bản đồ thị biểu rõ.

QUẢN TÍN KÝ ĐẠI DƯỢC PHÒNG

CHỦ-NHON: LÊ-TOAN

60, Rue de Canton, 60. — Cholon

Nguyên gốc hiệu QUẢN-ĐỨC-TẾ này khai sáng tại tỉnh Quảng-Đông (Trung-Hoà)
đã dư mười mấy năm rồi, chuyên một nghề chế các thứ thuốc CAO ĐƠN, HOÀN
TAN, có danh đã lâu đời, khắp nơi xa gần đều có dùng thuốc của tiệm tôi, thiệt là
thần hiệu hơn các nơi khác. Bởi vậy cho nên Bồn-Dược-Phòng chẳng cần tốn hao
BẠC MUỐN sang qua NAM-VIỆT lập thêm một tiệm ngành tại CHOLON đường CAN-
TON số 60, biệt hiệu gọi QUẢN-TÍN-KÝ có trừ bán các thứ thuốc rất nên thần
hiệu, cũng trong LỤC-CHÂU chư QUẢN-TỬ cũng thường có dùng lấy làm hay vô
cùng, từng có gởi thư khen ngợi đăng vào các BÁO-CHƯƠNG rõ ràng các thứ thuốc
của tiệm tôi rất tốt rất hay hơn các nơi khác thập bội.

Nay BỒN-DƯỢC-PHÒNG chẳng dám tiết BẠC NGÀN mà in 50000 cuốn CATALO-
GUE để dành cho thân chủ, nếu chư QUÍ-KHÁCH muốn cần dùng, hãy viết thư cho
tiệm tôi rõ, sáng lòng gởi cho không, như chư QUÍ-VỊ gặp lúc muốn cần dùng
thuốc nào hoặc nói chứng bệnh của mình, thì tiệm tôi cũng vui lòng tùy ý mà gởi
cách COUNTER REMBOURSEMENT (Nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc
Như chư QUÍ-KHÁCH ở tại SAIGON thì hãy đến nhà M. THAI-KÝ-SƠN số 23 đường
PELLERIN hỏi thăm mà mua thì tiện hơn.

QUẢN-TÍN-KÝ KINH CAO

Cung tụng Minh-Y

Monsieur QUẢN-TÍN-KÝ

60, RUE DE CANTON, 60. — CHOLON

Kể từ một tháng nay cho đến nay giới nhờ ơn Hiệp-An hữu hiệu đem đến
cho tôi mấy thứ thuốc, đây có một thứ "VẠN ỨNG-ĐỨC-TẾ ĐƠN" tôi đã dùng
thứ thiệt là thượng phẩm, mới rõ đời Văn-Minh này thấy thuốc học đến bậc
càng này càng thêm sự hay, cho nên tôi dám chắc thứ thuốc của ông đây hay
hơn trong cả và hoàn cầu, thuốc dùng đến liền thấy hiệu nghiệm, bởi sức học
hay mà chế nên phương thuốc này đặt tên là VẠN ỨNG-ĐỨC-TẾ ĐƠN này là phải
lắm, bởi có lòng quảng tế trong tài của, tôi càng dùng càng mến lại nhớ tới câu:
NGÃ DIỆCH HỮU ĐƠN QUAN TỈNH PHÚ, DUNG THỜI HUỖN DẢI THỌ TỬ DÂN, vậy,
nên tôi kính tụng âm đức của ngài nơi đây cho bạn đồng bang tôi rõ mà đền.

Khải-dịch Mẫu-ngũ mai ngọc thương cang

Diễn-khải bị chữ trung ba

Huỳnh-châu-Tích kính thơ

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MEDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THÂN HIỆU

Bổn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bổn hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-thành: nên bổn hiệu ăn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bổn hiệu ngâm, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHÁI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vào nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

GIA MỖI VE 0\$30, MỖI LỐ 12 VE 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bổn hiệu thì bổn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THẤP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thân hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chơn phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỏi gối, tê tay tê chơn, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều liệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sạch tinh huyết

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe khấn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯƠng BỎ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, như đau chổng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ, đau lưng mỏi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỏi mệt, dờn bà dương kinh không đúng, bạch đới xích-đái dờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét mét vàng.

Chẳng luận dờn ông dờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tở thấy đến dùng đăng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trứ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nổi.

BÁ BỔ-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lũng bưng, con mắt mờ mờ, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bổn dược phòng hằng da tâm chú ý, tiệm Phương kia thế nọ hết sức mới chế ra đăng một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ ăn hữ thì bổ âm, dương hữ thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, dờn ông dờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thất hỷ kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tách được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là đường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-quả, bổn dược phòng chẳng nài công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, như đau phong, các thương thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhứt.

Bất kỳ dờn ông dờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thơ can, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhứt.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ đăng, còn như đau lưng, nhức tay, mỏi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chơn bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chẵn, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân để hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đó nữa. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thơ để chỗ ở cho ký lượng thì bổn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

NHÀ IN NGÀNH

TẠI BACLIEU

Kính tổ cùng Chư quý vị

Ấn quán An-Hà được nên tại tỉnh thành Cánhơ, xấp gần đã gần hai năm. Thăm cảm ơn dày của Lục-châu quân-tử, sáng lòng cổ-cập, ngày nay mới thấy cuộc thanh bình đặc-lộ như vậy. Bồn-Quán chẳng ngớt lo lường, hằng tìm tòi thể chí cho Chư quý vị được vui lòng tinh cây, cùng nhau mua bán lâu dài. Đã vậy mà chớ, còn một nỗi lo cho chư vị ở xa tỉnh thành các nơi, nhứt là nhằm đường vận-lai trặc-trở, mỗi khi muốn mua chác vật chỉ nơi bồn-quán, phải nhọc lòng, cực trí mà đợi chờ, nhiều khi ý không dặng toại mấy là vì in, thì không tạo mặt mà dẫu dò, còn mua, thì không cháng chừng mà lựa chọn. Ấy vậy bồn quán nghĩ dặng phương này, tức là lường toàn kỳ mỹ: Là thính thoảng đây, mỗi chốn tỉnh thành, sẽ có một tiệm-ogánh. Còn hiện bày giờ đây, trước hết thì Bồn Quán đã dọn tại Baclieu một tiệm rồi, công cuộc sắp đặt vừa an bài: Hiệu là: **Succursale de l'Imprimerie de l'Ouest Bac-lieu**, ở đường phía sau nhà chợ; cây có thấy LÊ-HỮU-NÊN, Quản lý nhà hàng ngành Hậu-Giang Dương Hành, Quán-thủ. Xin thỉnh Chư Quý Vị nhơn khi nào rảnh vui chơn bước đến đó xem chơi. Tiệm bán đủ đồ văn phòng tứ bửu, truyện, sách của, học trò và lãnh in các món theo kim thời: như danh thiếp, thiệp hôn, thiệp tang, cùng đồ nhỏ nhích thì sẵn có Ấn-công ở đó thì hành trong giây phút.

Cũng có đóng sách, cũng in đồ lớn như bộ, sổ, thơ, truyện, khác con dấu đủ kiểu, công việc làm mau và khéo mà giá lớn vừa phải thì thôi.

Trong một tháng trở lại đây, tại Sóc-

trăng cũng sẽ có dựng một tiệm như vậy nữa.

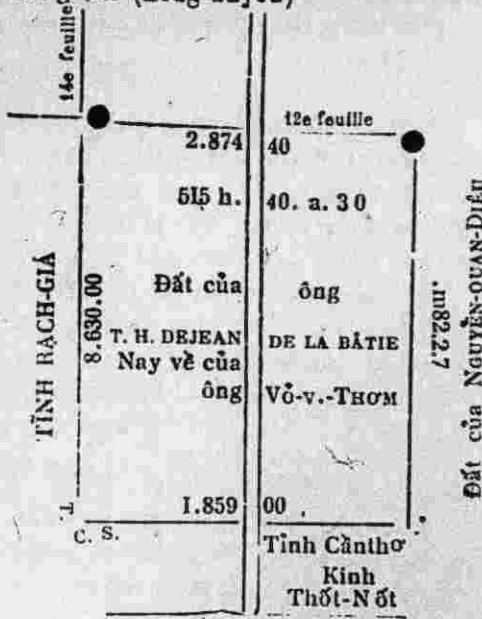
Chú xin Liệt-vị niệm tình mà giúp bạn đồng-bang cho nên việc, ơn ấy tạe-ghi ngàn thuở.

An-Hà Ấn-quán.
Kính-cáo

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng Thanh-Phủ, nguyên là làng Thanh-hồn trung-nhi (Long-xuyên)

Ai có cần hỏi thăm đều chỉ thì gửi thư cho ông Võ-văn-Thom, Colon à Cánhơ mà thương nghị.

NAM-HÔNG-PHÁT
KHÁCH-SANG

ở ĐƯỜNG BOULEVARD BONNARD, số 106
Ngang Gare xe lửa Saigon-Gòváp chợ-Mới Saigon

Bán rượu tây, và cho mượn phòng ngủ, sạch sẽ và rộng rãi mát mẻ lắm, qui ông, quý khách có đi Saigon xin dời gót lại tiệm tôi mà ở, lấy làm thông thả lắm.

HUYNH-HUÊ-KÝ.

TẠI NHÀ IN

Imprimerie de l'Ouest

CANTHO

CÓ BAN SÁCH

- 1.— Kim-Túy-Tinh-Từ, giá là 1\$20
- 2.—TRUYỆN KIẾNTÂM LIỆT NU (Roman moderne) par M. Le-trung-Thu giá là... 0\$30
- 3.—TRÒ CHƠI (fables de la Fontaine) par Trần-Kim giá là... 0\$50
- 4.—TUÂN TRẠ PHÁP LỆ (Sách dạy lương chức phụ tá của quan Biện-ly) par M. Võ-văn-Thom giá... 0\$20
- 5.—LE BUFFLE (vol et recel de buffles) moyen à prendre pour essayer de le prévenir par M. Võ-văn-Thom giá là... 0\$30
- 6.—Đồng Âm-tự-vị có phụ những chữ không phải đồng âm mà khó viết) giá là... 0\$40
- 7.—Đồng Âm-tự-vị (chữ langsa) giá là... 0\$60
- 8.—Contes et légendes du pays d'Annam, (dont 0\$20 au profit de la Saigonnaise-patriotique) par M. Lê-van-Phát giá là... 1\$40
- 9.—Méthode de lecture illustrée par Boscq... 0\$80
- 10.—Méthode en Quoc-ngữ (par Boscq) 0\$50
- 11.—Lecture franco-annamite (par Boscq) 1\$00
- 12.—Leçon de choses (par Boscq) 0\$60
- 13.—Morale pratique en quoc-ngữ (par Boscq) 1.00
- 14.—Morale pratique en français (par Boscq) 1.00
- 15.—Notions d'hygiène (par Boscq) 0.50
- 16.—Arithmétique Bazenant Cours élémentaire
- 17.—Arithmétique P. Leysseune Cours élémentaire
- Arithmétique P. Leysseune Année Préparatoire

- Arithmétique P. Leysseune 1re année
- Arithmétique P. Leysseune 2me année
- Arithmétique P. Leysseune 3me année
- 18.—Grammaire Larive et Fleury, année préparatoire
- Grammaire Larive et Fleury Cours élémentaire
- Grammaire Larive et Fleury Cours moyen
- Grammaire Larive et Fleury 1re année
- 19.—Grammaire Claude Augé Cours préparatoire
- Grammaire Claude Augé Cours élémentaire
- Grammaire Claude Augé Cours Moyen
- Grammaire Claude Augé Cours supérieur
- 20.—Géographie Foncin Alinot « classique année préparatoire » Cours moyen
- 21.—Lecture A l'Ecole par Russier et Baudet
- 22.— « Autour de l'Ecole » par Russier et Baudet
- 23.—Premier livre de lecture G. Bruno.
- 24.—Lecture Mironneau Cours moyen
- Lecture Mironneau Cours préparatoire
- 25.—Mémento de poche
- 26.—Mémento Larousse
- 27.—Dictionnaire Fr. An^m broché.
- 28.— « » relié.
- 29.—Dictionnaire Gazier
- 30.—Dictionnaire Armand Colies
- 31.— « Petit Larousse illustré
- 32.—Syllabaire A. B. C. (par Đổ-quang-Bầu
- 33.—Recueil de Morale en quoc-ngữ par Diệp-văn-Cương
- 34.—Cours de Morale par Ng.-Đinh.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập—Cantho

NGUYỄN-THỊ-NỮ

LA CHỦ TIỆM

Kính lời chào quý ông, quý thầy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây, mua tại hãng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ kiểu có rộng trước kiến lên không dưng, ruồi bu không được lại khỏi ai rở tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

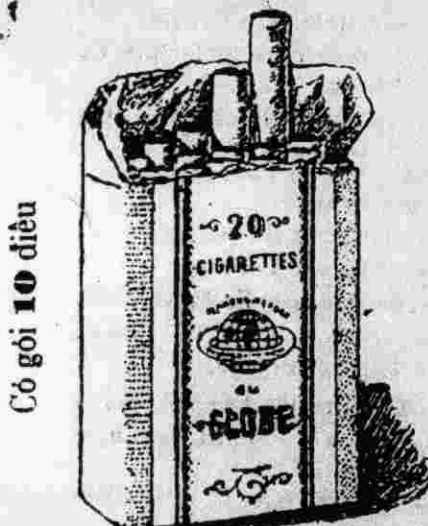
Xin có lòng chiếu cố giúp hàng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-THỊ-NỮ

Kính Cáo

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)

Hũ đã ngon, để dành lâu được không mốc, không mục.

Tại Hãng DENIS FRÈRES ở rữ bán

La et approuve
Cantho
L'Quet

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành hấp mướn đèn khí đá (carbure) heo cuộc quan, hôn, an, ế, kỳ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tay và khăn bông tốt hương hạng, bán mớ và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giấy bảm-ét đủ cỡ đóng theo kiểu kim hờ. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gởi hờ cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gởi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nha hờ mà lãnh đồ và ôi cho gia đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix couran)

Trương-văn-Hanh.

Cánkhải.

Phổ cáo Đồng bang

Kể từ buổi An-Hà An-quán,
Tại Cauthor, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mẫu-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-nhân dưng cửa hàng rộng mở
Mây sấm thêm, thấy thợ tin rỗng,
Lãnh in chi thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
[thiệp-lao.

Ton, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chằng nhượng của người
Nói chi sách đóng thì thôi!
Lưng da, lưng bố, để đời ít hư.
Sách in sẵn, tình từ, Kim Túy,
Tự điển cũng Sở kỹ Đại nam.
Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,
Cách thi bann án, thiết làm rất hay.
Thước, viết nghiên sẵn đây đủ hạng.
Thiếu chi đầu giấy lạng, mực ngời;
Chuồn trao, nào Phải những lời.
Sang chơi 1 chuyơn xin mời các ông
Tay vật liệu, nay không dễ dũ,
Bồn quán nào dám phụ ý ai,
Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,
Miếng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.
An-Hà An Quán Bd Saintenoy Cauthor.
Đồn khinh.

Le Gérant: TRẦN-ĐẮC-NGHĨA